

Данијела З. Мандић*

ЈУ Средња школа „28. јуни“

Источно Ново Сарајево

УДК: 004:027.8(497.6)

DOI: 10.7251/BSCSR1807146M

ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ – ПОЗОРНИЦА ЗА ПРОМОЦИЈУ КЊИГЕ, ЧИТАЛАШТВА И ОСТАЛИХ САДРЖАЈА БИБЛИОТЕКА СРЕДЊИХ ШКОЛА

Апстракт: Промовисање школских активности, књиге и читалаштва на некој од друштвених мрежа, наизглед је једноставан посао, посебно ако узмемо у обзир да већина људи различитих узраста има отворене налоге макар на Фејсбуку и Инстаграму, што умногоме ову тему, незаслужено, већ на самом почетку етикетира као неинтересантно, већ познато и савладано штиво о којем се много писало посљедњих година.

Имајући у виду поменути чињеницу, с разлогом се намеће питање колико библиотекара средњих школа у Републици Српској користи друштвене мреже за промоцију властитих садржаја и зашто ту врсту бесплатног виртуелног простора не искористе, између осталог, и за међусобну сарадњу, размјену искустава и позитивних примјера из библиотечке праксе.

Одмах затим логично се намеће питање колико библиотекара запослених у средњим школама у Републици Српској друштвене мреже користи у служби промоције књиге, читалаштва и библиотекарства уопште и због чега се узалудно противимо технолошким достигнућима која су, независно од наше воље, свакако постала дио људске стварности. Управо због тога, овај рад с разлогом актуелизује питање улоге друштвених мрежа у раду библиотека средњих школа у Републици Српској и има за циљ да укаже на позитивне стране нових трендова те да, као такав, послужи као мотив школским библиотекарем који још нису закорачили у свијет социјалних мрежа да то, због својих корисника, што прије учине. Свакако, библиотекари средњих школа не смију изгубити из вида чињеницу да су тинејџери осјетљива категорија корисника, те, да би се код њих пробудило занимање за писану ријеч или било коју активност школске библиотеке, морају се испоштовати одређена правила која они постављају и којих се школски библиотекар мора придржавати. Осим чињенице да садржаји треба да буду занимљиви, пажљиво одабрани и сликовити, о чему ће на основу личних искустава бити ријечи у овом раду, осврнућемо се и на поменути правила понашања на друштвеним мрежама и на моменте феномен друштвених

---

* nejamandic@yahoo.com

мрежа посматрати из угла средњошколаца. Овог пута, покушаћемо занемарити негативне стране њиховог коришћења и посматрати их као моћно оружје у борби за пажњу сваког средњошколца, родитеља, професора...

Кључне ријечи: библиотеке средњих школа, средњошколци, промоција, читалаштво, друштвене мреже, корисник, тинејџери.

Умјесто увода или кратко упутство за почетнике

Развојем савремених технологија и модерног начина комуницирања улога школског библиотекара у васпитно-образовном процесу постаје све значајнија. Школском библиотекару намеће се потреба да стручна знања, стечена током студија, унапријеђује и допуњава знањима и вјештинама које, у технолошкој ери мора нужно савладати и од којих ће, свакако, зависити квалитет његовог будућег рада. У том смислу, школски библиотекар мора пронаћи пут до корисника, те, користећи расположиве технологије на модеран, креативан, иновативан и приступачан начин, држати пажњу ученика, професора, родитеља и чланова уже и шире друштвене заједнице. Дакле, савремени школски библиотекар је онај библиотекар који, користећи расположива стручна знања стечена у формалном образовном процесу, обавља послове у библиотечкој дјелатности, усавршавањем та знања развија, ствара одговарајуће услове за њихову примјену у пракси и, користећи савремене технолошке могућности, ради на промоцији књиге и читалаштва код ученичке и наставничке популације.

У прилог томе иде и чињеница да је, захваљујући паметним телефонима, савременом човјеку у сваком тренутку на располагању огроман број информација из разних сфера живота. Велики број информација спознаје се посредством различитих друштвених мрежа, које су подијељене према садржајима који се на њима представљају. Стога, без обзира да ли их волите или мрзите,

неоспорна је чињеница да су друштвене мреже, очарале свијет и постале неизоставан дио савремене комуникације, посебно када је ријеч о тинејџерима. Имајући у виду поменуто, од немјерљивог је значаја да библиотеке средњих школа свој рад представе у виртуелном свијету, да изаберу одговарајући простор да постану видљиве за ширу јавност и на тај начин се приближе корисницима, јер се друштвеним мрежама може оспорити много тога, али не и чињеница да су бесплатан простор за ширење бираних информација из свијета књиге и читалаштва, а, према ИФЛА/ UNESCO „Смјерницама за школске библиотеке“ које су објављене 2005. године, услуге и могућности које нуди школска библиотека морају да се активно промовишу, тако да циљне групе увијек буду свјесне њене незаобилазне улоге партнера у учењу и капије до свих врста извора информација. Кратким и ефектним информацијама, одломцима књижевних дјела, бираним занимљивостима из свијета књиге и читалаштва, илустрованих одговарајућом фотографијом или видео записом, садржаји школске библиотеке на друштвеним мрежама треба да се издвоје из мора информација којима смо свакодневно бомбардовани и да пажњу корисника усмјере на одређене публикације, писце, културне догађаје. Од знања и вјештина школског библиотекара, зависиће и успјех промоције библиотечких садржаја у виртуелном свијету, јер се на тај начин овај тип библиотека легитимно укључује у трку за свој комадић простора међу бројним информацијама заступљеним на овој медијској позорници, а до колико ће корисника допријети информације и садржаји које желимо подијелити пресудну улогу ће имати и избор виртуелног кутка на којем ћемо поменуте садржаје учинити доступнима за јавност.

С тим у вези, представљање рада библиотеке средње школе на школском веб сајту је пожељна опција, али да бисмо представили жељени садржај потребно је код корисника најприје створити навику да редовно посјеђују

сајт и водити рачуна да садржаји које бира и прикупља библиотекар, а које, углавном, ажурира неко друго лице, буду актуелни, информативни и корисни. Уколико сам библиотекар не уноси садржаје на веб сајт, његов креативни ентузијазам брзо ће изгубити на интензитету ако буде приморан да посредством трећег лица објављује садржаје, јер неће бити у прилици да информације објављује у сваком тренутку, а на тај начин и сами садржаји губе на актуелности.

Друштвене мреже, с дуге стране, много су бољи избор за сваку врсту промотивне кампање и дијелење садржаја за које желимо да брзо и ефикасно дођу до наших корисника. На путу од замисли до реализације, прва препрека на коју бисмо могли наићи је неразумијевање и традиционални приступ у промоцији школских активности од стране менаџмента школе. Од тога, дакле, зависи и да ли ће и на који начин запослени, у овом случају школски библиотекар, користити друштвене мреже у сврху промоције властитог рада и активности.

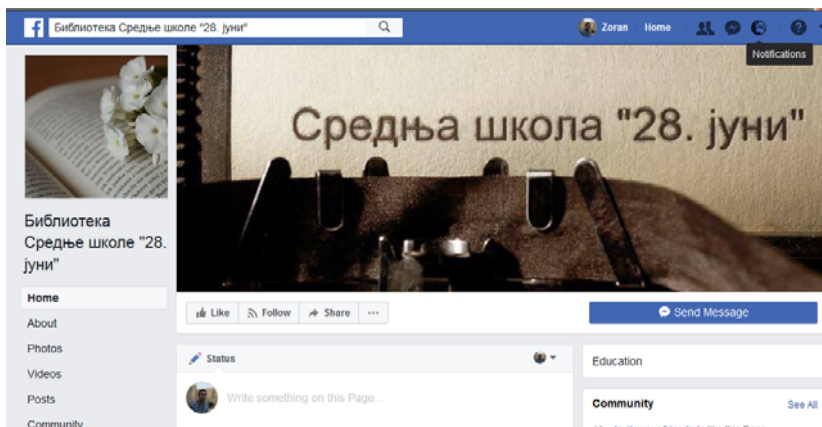
Ако претпоставимо да сте без већих проблема „испословали“ дозволу за ефективно присуство на друштвеним мрежама и коришћење те врсте медијског простора за представљање властитих активности и читалачке понуде, пред вас се нужно поставља питање одабира оне која ће најбоље представити садржаје које желите да дијелите са јавношћу и која ће на најбољи начин допринијети циљу који желите да постигнете.

Уколико садржаје желите да представљате фотографијом или краћим видео записом, у ту сврху можете одабрати бесплатну Инстаграм апликацију која је намијењена уређивању фотографија и дијелењу истих на другим друштвеним мрежама.

Кратке текстуалне садржаје са ограниченим бројем карактера најбоље ћете представити на бесплатном микро блогу, познатијем као Твитер. Фејсбук, друштвена мрежа

која је настала 4. фебруара 2004. године за потребе ужег круга студената, а затим доживјела експанзију на глобалном нивоу, нарочито међу омладином и средњошколцима, омогућава дијелење фотографија и текста на начин који је најпогоднији за школске библиотеке, а ова друштвена мрежа може бити повезана и са школским сајтом, те на тај начин његове посјетиоце упутити на садржаје које промовише школска библиотека.

Важно је знати да је за библиотеке средњих школа много боље да садржаје организују на Фејсбук страници умјесто на Фејсбук профилу. Наиме, средњошколска популација је изузетно осјетљива када је ријеч о информацијама које дијели на друштвеним мрежама, стога, избор Фејсбук странице је много боље рјешење јер ученицима, професорима и широј јавности оставља на располагању да прате садржаје које поставља школски библиотекар, а да садржаји са њихових личних профила не буду заступљени на временској линији странице библиотеке. Самим тим смо већ задобили ученичко повјерење и ставили им до знања да су „кликиви“ на страници школске библиотеке ствар њиховог личног избора, а на школском библиотекару је да учини све да се корисници што чешће и што дуже задрже листајући корисне, информативне, образовне и остале садржаје које страница нуди.

Фејсбук страница ЈУ Средње школе „28. јуни“ из Источног Сарајева

Када је савладана прва препрека и отворена страница на Фејсбуку на којој ће бити промовисани садржаји из живота школске библиотеке, потребно је дизајнирати страницу тако да визуелно привуче кориснике. Изглед странице у том смислу зависи од укуса и афинитета самог уредника странице, школског библиотекара, и икључиво је естетске природе. Избор профилне и насловне фотографије, са којима корисници најприје долазе у контакт, свакако не би требао да буде случајан, а оно о чему морамо посебно водити рачуна јесте чињеница да се том приликом не огријешимо о ауторска права оних који су фотографију забиљежили. Уколико фотографије нису наше ауторско дјело, потребно је навести извор одакле је фотографија преузета, а најбоље их је преузимати са бесплатних сајтова који су намијењени за те сврхе.

Садржаји библиотека средњих школа на Фејсбуку- позитивна искуства библиотеке ЈУ Средње школе „28. јуни“

Иако ће избор профилне и насловне фотографије бити оно што ће привући средњошколце да посјете страницу

школске библиотеке, оно што ће их задржати и континуирано враћати на страницу је искључиво садржај, који треба да буде стално ажуриран и актуелан, али да ненаметљиво шаље поруку о важности читалаштва у животу сваког појединца. Уредник странице може се одлучити за кратке текстове којима ћемо се присјетити писаца, сликара, историјских и културних догађаја, одломака из књижевних дјела или једноставно истаћи у први план интересантне аудио-визуелне записе који упућују на одређену публикацију као што су нпр. одломци из драме, филма или аудио записи у којима књижевници говоре своје стихове. Пожељно је да текстови буду кратки и праћени одговарајућом фотографијом која илуструје оно о чему се говори у тексту и који и самим професорима могу бити одличан подсјетник на неку личност, дјело или догађаје које је значајно поменути у раду са ученицима. Поред тога што овакав избор садржаја има за циљ да представи фонд библиотеке или одређену публикацију, он уједно доприноси и модернизацији наставног процеса. На тај начин одломак са странице може бити искра од које ће настати читав један иновативан школски час или културни догађај у чију ће се реализацију укључити школски библиотекар, наставник и ученици. Примјера ради, у Средњој школи „28. јуни“ објава о 125. годишњици од рођења нашег нобеловца Иве Андрића била је повод да се у школској заједници у дјело спроведе низ активности: посјета Матичној библиотеци и предавање о средствима добијеним од награде које је писац несебично уложио у развој библиотека у Босни и Херцеговини, мурал у школском холу који је посвећен Иви Андрићу, те акција „Читамо Андрића“ у којој су ученици, снимили аудио записе одломака из *Знакова поред пута*, који се емитују путем разгласа на почетку неког од часова у обје смјене. Поред тога, страница је постала и подсјетник на све заједничке активности које се реализују како у Школи, тако

и у школској библиотеци, али и својеврсна виртуелна огласна табла за сва обавјештења која библиотекар жели да подијели са ученицима, професорима, родитељима и јавношћу. Такође, Фејсбук страница је одлично мјесто за промоцију ликовних, литерарних и других ученичких радова, мјесто на којем ћемо их упутити на актуелне културне догађаје у локалној заједници, новости из свијета издаваштва, књижевне награде и на нова издања у јавној библиотеци.

Не смијемо из вида изгубити корисну чињеницу да је уређивачки посао двосмјеран процес, јер се на тај начин посјетиоцима странице представљају корисни садржаји, али и сам библиотекар своја знања надограђује истражујући оно о чему жели да пише. Библиотекар, такође, има задатак да на неки начин уђе у кожу тинејџера и да бира садржаје који би средњошколцима могли бити занимљиви. Он несумњиво мора истражити теме које су актуелне код ученичке популације, а које ће бити његова водиља у настојању да задржи њихову пажњу и упути их на сродну литературу која има и умјетничку вриједност. Примјера ради, популарне филмове и серије међу тинејџерима школски библиотекар може повезати са одговарајућом литературом и код ученика пробудити интересовање за митологију, стрип или их једноставно усмјерити на екранизације класика свјетске књижевности, што, опет, може прерасти у заједничку континуирану школску активност у коју ће бити укључени професори и ученици и која ће као резултат имати дискусију о књигама које су преточене у филмове. У том смислу, у Средњој школи „28. јуни“, уз одговарајући плакат, Фејсбук страница је мјесто за обавјештења о филмским пројекцијама које се два пута мјесечно одржавају у школском амфитеатру, а ријеч је о чувеним екранизацијама књижевних дјела, које су од идеје ентузијаста професора и библиотекара, уз помоћ

одјељенских старјешина, заживјеле међу групом ученичке популације и прерасле у стални филмски четвртак.

Резултат нашег рада биће видљив јер посјете Фејсбук страници, захваљујући статистици, показатељ су и колико смо успјели у нашим настојањима да јавност заинтересујемо за активности и садржаје које објављујемо. „Статистика се свакодневно прати. Подаци из статистике говоре колико нових пратилаца страница Библиотеке има, ког су пола, којих су година, којим језиком се служе, из које државе и ког града потичу, затим колико њих је погледало нову објаву, а колико коментарисало итд. Статистика је добра смерница у ком правцу је потребно развијати страницу (Аџић, Шуковић 2017 : 91). Статистика ће указати на тип објава које су привукле највише пажње те, у складу са тим, будуће објаве је потребно организовати према моделу који је изазвао највише пажње јавности.

Наравно, поред свега наведеног, не треба посебно наглашавати да се поменути начин комуникације отвара могућност међусобне сарадње и размјене позитивних искустава међу библиотекарима у Републици Српској, да је ово једна од популарних стратегија како да се унаприједи наставни проце, али и да се осавремени и популарише библиотечка дјелатност, што за све нас представља циљ ка којем заједнички корачамо. Стога, овај рад постаје својеврстан подсјетник како се, користећи оно што нам нуди савремено доба, можемо приближити модерним корисницима библиотечких услуга и како савладати отпор према модерним медијима који нису књига, а који нам могу помоћи да књизи вратимо помало скрајнути углед и мјесто које заслужује у животу сваког човјека, а посебно средњошколца.

Литература

1. Ацић, Шуковић 2017: А. Ацић, С. Шуковић, Библиотеке у свету друштвених мрежа: значај присутности библиотека у виртуелном простору, *Библиотекарство Српске VI/6*, Вишеград, 85–94.
2. ИФЛА/UNESCO Смернице за школске библиотеке, *Гласник НБС 1*, Београд, 387–418.
3. Јеремић, Маџан 2010: Д. Јеремић, М. Маџан, Примјена Facebook-a у Магичној библиотеци Источно Сарајево, *Библиотеке мјеста знања и забаве*, Вишеград, 28–34.

THE STAGE FOR BOOK, READING AND OTHER SCHOOL LIBRARY CONTENT PROMOTION

Abstract: Life in the world of fast and numerous information places the imperative in front of everyone, especially librarians in high schools, to make useful content about their work, publications, news from the publishing world available to users, without fear that they will remain unnoticed. Social networks in this sense should be understood as an ally and a powerful weapon through which we will promote learning, knowledge and reading in an unusual, popular and modern way. Our reasons for continuously placing content on this free and often unreasonably ignorant medium can be justified by the fact that each user of school library is a potential user of a public and university library and that by selecting content interesting to students, we simultaneously work on both, refreshing the existing knowledge and enriching our own knowledge from every field of human creativity.

Keywords: high school libraries, high school students, promotion, reading, the social network, user, teenagers.